

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Voortgangsrapportage RES Amersfoort en Foodvalley	TELEFOONNUMMER	+31634499785
DATUM	06-06-2023	E-MAILADRES	Wijnand.jonkers@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-279699493-44084	DOMEIN/OPGAVE	SLO/Energietransitie
VAN	Wijnand Jonkers	TEAM	PL1
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
BIJLAGE	Voortgangsdokument RES Amersfoort Voortgangsdokument RES Foodvalley Stappenplan RES 3.0 regio Amersfoort		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Volgens de landelijke afspraken over de Regionale Energiestrategieën (RES) hebben de RES regio's Amersfoort en Foodvalley een voortgangsrapportage opgesteld. Hierin wordt een beeld gegeven van de voortgang van de RES 1.0. Er is hiermee geen sprake van een wijziging of herijking van de RES 1.0. Het voortgangsdokument van de RES regio U16 is op 18 april met Provinciale Staten gedeeld. De voortgangsdokumenten moeten voor 1 juli aangeboden zijn aan het Nationaal Programma RES.

De doelstelling van de RES Amersfoort is 0,5 TWh (Terawattuur) aan grootschalige opwek van zonne- en windenergie in 2030. Uit de voortgangsrapportage blijkt dat hiervan op dit moment circa 16% is gerealiseerd, namelijk 0,083 TWh. De doelstelling van de RES Foodvalley is 0,75 TWh aan grootschalige opwek van zonne- en windenergie in 2030. De regio Foodvalley heeft een ambitie van 1TWh opwek opgenomen. Uit de voortgangsrapportage blijkt dat hiervan op dit moment circa 21% is gerealiseerd, namelijk 0,16 TWh. 1 TWh staat gelijk aan ongeveer 55 grote moderne windturbines ruim 1.000 hectare zonne-energie (op dak of op land). Voor de regio Amersfoort zou de resterende opgave tot 2030 dus bijvoorbeeld ingevuld kunnen worden met 10 windturbines en 230 hectare zonne-energie (waarvan het grootste deel op dak), waarbij de verhouding zon-wind idealiter zo veel mogelijk gelijk is.. Dit komt bovenop de circa 83 hectare zon die reeds is gerealiseerd.

Met slechts 16% (Amersfoort) en 21% (Foodvalley) gerealiseerd moet een groot deel de komende jaren dus nog gerealiseerd worden. Aangezien 2030 nadert moeten de ruimtelijke procedures hiervoor snel opgestart worden. Extra inzet is nodig om de opgave van de RES'en te realiseren, waaronder de procedure voor windenergie die door de provincie is ingezet. Over de inzet die nodig is wordt het gesprek gevoerd aan de bestuurstafels van de RES. Zo is in Foodvalley afgesproken dat elke gemeente voor september laat weten hoe de inzet ingericht zal worden om de doelstelling te behalen. Voor de regio Amersfoort is naast de voortgangsrapportage ook een stappenplan voor RES 3.0 (bijgevoegd) opgesteld.

Inleiding:

Voorgeschiedenis

Op 30 juni 2021 stelden uw Staten [RES 1.0 voor Foodvalley en Amersfoort](#) vast. De RES-regio Amersfoort en Foodvalley zijn ieder één van de 30 RES-regio's in Nederland en één van de 3 regio's in de provincie Utrecht. De aanleiding hiervoor was het Klimaatakkoord dat op 28 juni 2019 is gepresenteerd en waaraan uw Staten zich hebben gecommitteerd. We dragen met de samenwerking in de RES bij aan het behalen van de landelijke doelstellingen van twee klimaattafels: elektriciteit en gebouwde omgeving. Concreet betekent dit dat de RES een aandeel levert aan de landelijke doelstelling van 35 TWh elektriciteit op land met zonne- en windenergie in 2030. De doelstelling van de regio Amersfoort en Foodvalley is om respectievelijk 0,5 TWh en 0,75 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken in 2030. Deze doelstelling is samen met die van de regio U16 ook vertaald naar een provinciale doelstelling van 55% hernieuwbare elektriciteit in 2030 die is opgenomen in de Omgevingsvisie. De duurzame elektriciteit wordt opgewekt door zonne- en windenergie op land en zon op (grote) daken. Opwek met zonne-energie op kleinere daken (tot 15 kilowattpiek, ca. 50 panelen) telt ook mee voor het Klimaatakkoord maar staat los van de doelstelling van de RES. Daarnaast wordt er binnen de RES samengewerkt aan de warmtetransitie.

Sinds de vaststelling van de RES 1.0 werken de RES partners gezamenlijk aan de uitwerking van de zoekgebieden uit de RES 1.0 in concrete plannen voor zonne- en windenergie en ook het verder onderzoeken en benutten van duurzame warmtebronnen. Om de landelijke voortgang te monitoren wordt alle RES-regio's gevraagd om iedere twee jaar de voortgang van de uitvoering van de RES inzichtelijk te maken door middel van een Voortgangsdocument. De voorliggende Voortgangsdokument geven een beeld van de huidige stand van zaken in de regio Amersfoort en Foodvalley.

Naar aanleiding van de vorige monitoringsrapportages van de drie Utrechtse RES-regio's is medio 2022 in het statenvoorstel [Tussenbalans RES](#) geconstateerd dat de voortgang in de uitvoering van de RES'en onvoldoende perspectief bood op het tijdig realiseren van de ambities. Conform de afspraken in Klimaatakkoord dienen immers de projecten in 2025 vergund te zijn en de ruimtelijke besluitvorming afgerond. Daarnaast bleek dat de verhouding zon-wind uit balans was en dat aanvullende inzet op windenergie van de Utrechtse RES-partners daarom noodzakelijk is. Op basis van deze Tussenbalans is besloten dat indien er op 1 dec 2022 onvoldoende opwek voor wind was toegevoegd, te starten met een projectbesluitprocedure. Hierover bent u met de [Provinciale Rapportage Voortgang Windenergie](#) die op 14 februari jl. met uw Staten is gedeeld op de hoogte gebracht. Hieruit blijkt dat de plannen nog steeds onvoldoende (concreet) zijn om zicht te hebben op realisatie van de door gemeenteraden en Provinciale Staten vastgestelde regionale doelstellingen voor 2030. In lijn met uw besluit over de Tussenbalans op 22 september jl. en zoals toegelicht in de [Statenbrief Voortgang Windenergie](#) is dan ook gestart met de publicatie van een ontwerp Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze eerste stap was nodig om de start van een projectbesluitprocedure voor te bereiden. De NRD geeft aan hoe de onderzoeken voor windlocaties middels een Milieueffectrapport (MER) worden uitgevoerd. De Concept NRD lag van 24 februari tot 5 april 2023 ter inzage. Met deze inzet op windenergie dragen we bij aan de tijdige concretisering van de plannen voor windenergie en daarmee aan het halen van de RES-doelstelling.

Voortgangsdocument en stappenplan RES Amersfoort

Vanaf de vaststelling van de RES 1.0 in juni 2021 wordt door gemeenten, provincie en waterschappen samengewerkt aan de uitwerking in concrete plannen. Deze plannen gaan over het realiseren van duurzame opwek in de vorm van zonnevelden op land, windturbines op land en zonnepanelen op grote daken. Maar ook het verder onderzoeken en het benutten van warmtebronnen. De RES Amersfoort heeft inmiddels 0,053 TWh aan zon op dak gerealiseerd, 0,03 TWh zonne-energie en geen windenergie op land gerealiseerd. Voor de resterende opgave tot 0,5 TWh aan duurzame elektriciteit wordt ingezet op verdere realisatie van zon op dak, zonnevelden en windmolens. In de huidige plannen tot 2030 is de verhouding 84% zonne-energie en 16% windenergie.

De samenwerkende overheden binnen de RES Amersfoort zijn onderweg naar de eerste mijlpaal, het vergunnen van projecten uiterlijk in 2025. Dit is afgesproken en nodig zodat een tijdige realisatie van de doelstelling van 0,5 TWh haalbaar blijft. De invulling, concretisering en het tempo van de uitvoering van de zon- en

windenergieprojecten verschilt per gemeente op het moment van samenstelling van dit Voortgangsdokument. In de meeste gemeenten is extra inzet en intensivering nodig om de afgesproken regionale opgave van de RES te realiseren.

In het stappenplan Amersfoort worden verschillende sporen beschreven hoe de opgave en versnelling richting RES 3.0 (2025) eruit komt te zien. Voor windenergie wordt in samenhang met de provinciale planMER het traject OER A28 verder uitgewerkt en zal de gemeente Amersfoort een besluit nemen over de windturbines bij de Isselt. Voor zonnepanelen op dak worden knelpunten aangepakt om bij vaststelling van RES 3.0 0,1 TWh gerealiseerd en in pijplijn te hebben. Voor zonnepanelen op veld wordt gewerkt aan het in beeld brengen en versnellen van initiatieven en worden de OER A12 en A1 trajecten benut om hier met gemeenten onderling in samen te werken. Tenslotte wordt voor de warmtetransitie in beeld gebracht in welke mate regionale bronnen bijdragen aan de warmtetransitie en welke mogelijkheden er zijn voor de financiering en governancestructuur van warmtenetten.

De energietransitie is niet alleen een technisch, ruimtelijk, infrastructureel en economisch vraagstuk is. Het is ook een maatschappelijk vraagstuk dat heel wat losmaakt. Door de complexiteit van de uitdaging en de impact die het heeft op onze leefomgeving en levens, is het belangrijk dat iedereen die dat wil, mee kan doen. Meedoen in het proces, en meedelen in de opbrengst van de energieopwekking. Daarvoor worden ook de belangen, zorgen en ideeën van de samenleving opgehaald en in de plannen verwerkt. In de RES Amersfoort gebeurt dit door het gesprek met inwoners op verschillende momenten te faciliteren, maar ook door mogelijk te maken dat stakeholders het bestuur adviseren. Om het gesprek met regionale stakeholders steviger in het proces te borgen, is in 2022 een stakeholderoverleg in het leven geroepen. Het doel van het stakeholderoverleg is om te reflecteren op de energietransitie en de bestuurders van de RES Regio Amersfoort op strategisch niveau te adviseren. Belanghebbenden die een lokaal of eigen belang vertegenwoordigen, krijgen een plek in het participatieproces zodra een zoekgebied een project wordt.

Voortgangsdokument RES Foodvalley

De RES Foodvalley heeft inmiddels 0,137 TWh aan grootschalig zonnepanelen op dak en 0,021 TWh zonnepanelen- en windenergie op land gerealiseerd. In de RES Regio Foodvalley is hiermee 21% van de doelstelling gehaald. In de huidige plannen tot 2030 is de verhouding circa 85% zonne-energie en 15% windenergie.

Het blijft, gezien de complexiteit van de opgave, en de investeringen die nodig zijn in het elektriciteitsnet, belangrijk dat iedere gemeente voortvarend stappen blijft maken om projecten uiterlijk in 2025 te vergunnen en de doelstelling van 0,75 TWh tijdig te realiseren.

Ook wordt er binnen de RES Foodvalley samengewerkt aan de warmtetransitie. In de RES 1.0 is afgesproken dat alle gemeenten een Transitievisie Warmte (TVW) zullen gaan vaststellen. Die doelstelling is gerealiseerd. De vervolgafspraken om aan de hand van de vastgestelde TVW's in een iteratief proces de regionale structuur warmte (RSW) te actualiseren moet nog opgepakt worden. In de vastgestelde RES 1.0 Regio Foodvalley wordt ook ingezet op isolatie. De afspraak is om via inzet op isolatie en energiebesparing jaarlijks 1,5% besparing te realiseren. Met de inzet van Energieloketten en bijvoorbeeld collectieve inkoop van isolatiematerialen zijn goede stappen gezet.

Een grote groep partners heeft zitting in de stuurgroep van de RES-regio Foodvalley. Er is een onderscheid gemaakt tussen de Raad van Uitvoering, waarin elke RES-partner zitting heeft, en een separaat overleg voor de publieke bestuurders.

In gezamenlijkheid binnen de RES Foodvalley wordt onderzocht welke stappen gemaakt kunnen worden ten behoeve van de realisatie van de doelstellingen uit de RES. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met de plan-m.e.r.-procedures die door de provincies Utrecht en Gelderland zijn gestart.

Samenwerken aan oplossingen voor netcongestie

In de Voortgangsdokumenten staan verschillende ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de RES-opgave. Een belangrijk aandachtspunt is het elektriciteitsnet dat nog niet klaar is voor de energietransitie met netcongestie als gevolg. Samen met netbeheerder Stedin wordt gewerkt aan oplossingen zowel voor de korte als lange termijn. De provincie heeft hierin een regierol, zie ook [Statenbrief Provinciaal Meerjarenprogramma](#)

[Infrastructuur Energie & Klimaat \(p-MIEK\)](#). Ook hiervoor is een verbetering van de balans tussen zonne- en windenergie en tijdige concretisering van de plannen cruciaal.

In het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (p-MIEK) werken TenneT, Stedin, provincie Utrecht en de drie RES regio's (Amersfoort, Foodvalley en U16) samen om een uitvoeringsplan te maken. Doel van dit uitvoeringsplan is concreet te maken hoe het elektriciteitsnetwerk wordt ingericht voor de toekomst. Daarbij wordt gekeken naar de relatief korte termijn (tot en met 2030) en een strategie voor de langere termijn (tot en met 2050). In de regio Amersfoort is op verschillende locaties een uitbreiding van bestaande stations of de bouw van nieuwe stations nodig. Over de locatiekeuzes, het moment van uitbreiding en de samenwerking tussen partijen zullen in 2023 afspraken worden gemaakt.

Vervolprocedure / voortgang:

De planning is om uiterlijk in het voorjaar van 2025 een RES Herijking (RES 3.0) aan de parlementen aan te bieden voor besluitvorming. De RES Herijking zal, in tegenstelling tot de voortgangsrapportage, een update zijn van RES 1.0. In de regio Amersfoort is een stappenplan opgesteld richting RES 3.0. Onderdeel hiervan is de planMER, waarvoor wij de ontwerp NRD op 14 februari jl. hebben vastgesteld, die de benodigde milieu-informatie zal geven voor het onderdeel windenergie.

In het statenvoorstel [Tussenbalans RES](#) is opgenomen dat, na vaststelling door GS van de Nota van Beantwoording van zienswijzen op de ontwerp NRD, er een startgesprek volgt ten behoeve van de projectbesluitprocedure met de nieuwe Provinciale Staten.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen